

K 84P6
K 28

L. K A Ş Ş I L B U Ç O N Ъ Ş Ş E Z

O G I Z — D E T G I Z

1 9 3 5

Kaļendarikkez.

Nija družytisə ņolən: Marta, Avgus, Majja da Julik. Čelad sadьn nijə ņimtisə kaļendarikkezən. Siz ņimtisə sijən, mьla eməš i mart təliš i avgus təliš. I maj tozo təliš. I Julik vačkis is jul təliš vьlə. Vot nijə i suisə: Kaļendarikkez.

Marta da Avgus, kədnalən familloьs vəli Berg, ņevazьn loktisə Germaniאיš. Nьlən ajnьs — ņemeckəj inzener. Sija loktis mijanə ləšətnь viļ masьnaez. A Bugrov familloa Majjalən da Juliklən ajnьs vəli rabočəj masьnis. Fabrikaьn sija vəli medbur udarnik. Eta ponda sьlə Pervəj maj kezə šetisə viļet munь Krasnəj plošsad vьlə. Bugrov jort kəsjis vošnь šeras Julikəs. Kaļendarikkez pondisə sporitnь eta kuza.

— Te pondan guļajtнь Krasnəj plošsad vьlət? — Julikliš jualis Marta.

КОМИ-П.
А-442

Г.П.Б. в ПРГН Н Б
Ц. 193
Акт. № 75
ПОГАШЕНО

к 8426
к 28

КУДЫНКАРСКАЯ
ЦЕНТРАЛИЗОВАННАЯ
БИБЛИОТЕЧНАЯ
СИСТЕМА

— Aga,—паньт gorətçis Juļik,—me muna ajəkət Krasnəj plossad vьlə.

— Setçin loas paradnəj xod?—jualis Avgus.

— Paradnəj xod, eta vovšo ɲe ьвəs, kədaət petəнь uličaə,—vištalis Juļik,—a Krasnəj plossad vьльн loas gərdarmeeçezlən parad. I Vorosьlov loas, i Buđonnəj loas, ьдənnьs loasə. I me loa.

— I me tozo loa. Me tozo-вь muna,—pondis gorətlьнь Majja.

— Nьvkaesə parad vьlas oz lezə,—ləg golosən vištalis Juļik.

— A me sua, lezasə!—gajzə Majja.

— A ozə!

— Lezasə, lezasə!..

Kaļendarikkez siz pondisə sumitнь, ɲelki kotərtis нь dьнə Šima, veškətlis.

— No, mьj seeəmьs?—jualis tota Šima.

— A mьj Juļikьs baitə, sto menə oz lezə parad vьlas.

— Kьeəm seeəm esə parad vьlə.—Divujtçə tota Šima.

Kaļendarikkez vištalisə sьlə, mьj jьlis vəli vaşni. Tota Šima şerəmtçis.

— Abu seş ɲem,—vištalis sija,—aş baitə. Mijə aşньm keramə aslanьm sadьn seeəm paradsə. Kьz i Krasnəj plossad vьльн-zə loas. I koɲɲica loas, i pexota loas, i Buđonnəj loas. ьдəs, ьдəs loas siz-zə. Kaļendarikkez ьдənnьs loasə. Vot.

— I soldattez loasə?—jualisə Berg kaļendarikkez.

— Mijan abuəş soldattes, mijan gərdarmeeçez!—gorətləнь Bugrov kaļendarikkez.

— A kin glavnəjzьk, gərdarmeeç aļi miļicioner?—jualis Avgus.

— ьдənnьsşa glavnəjzьk morjak,—vištalis Majja.

— Medglavnəjьs lotçik,—паньт gorətçis Juļik.

— Ed sporitə, kaļendarikkez,—ələ nijə Šima,—mijanlə ьдənnьs ətmoz koləнь i gərdarmeeçez, i miļicionerrez, i morjakkez, i lotçikkez.

Kalendarik -- Budonnəj dьnьn.

Vəli parad. Krasnəj plossad vьln sulalis Gərd armia. Vəli Pervəj maj. Izovəj stupenņez vьln sulalisə vurzьk udarnikkez. Nija sulalisə sьena dorət dol. A nьkət ətlaьn — Bugrov jort. Bugrov jort şivi vьln vozaşəmən pukalis Julik. Sьlə kolis azьvьnь Budonnəjəs. Sija çepsaşis da ңozzaşis omən. A gəgər sulalis vojsko. Julik pervo çajtis, sto paşkalis ьzьt zələnəj viz. No etə sulalisə zələnəj furazkaa pograniçnikkez. Ordçən tьdalis əddən paşkьt gərd zoriza ьv. No etə sulalis gərd furazkaa osovəj vojsko. Nь dьnьn vьtə lьm uşəma: sulalisə çoçkom jura morjakkez. A ozlaңьn, sajlaңasьk, jugjalisə, pezjalisə proletarskəj divizialən stalnəj kaskaez.

Drug vьdəs vojskoez pondisə gorətlьnь „ura“. Kreml vorotaiş petis vəv vьln Vorosьlov jort. Sija zdorovajtçis Gərd armiakət. „Zdrasşte“ — xorən sьaşis armia.

— Zdrastvuj, zdrastvuj! — gorətlis tozo Julik. No sijə ңekin ez kьv. I drug Julik povzis. Sija çuţ ez verezdaş ajьs peļponnez vьliş. Julik çajtis, sto ңovoьs da muьs lukaşisə ətamədnьs verdə, sovknitçisə oça, kьz ki doloņņez. Etə gьmñitis Kremlovskəj puska. 101 pьrişa lьjisə puskaez. 101 pьrişa zuknitçis mu verdə ңovo. Sьvərnьn plossad sərə petisə şo dirizor, şurs varavansьk da kьk şurs trubaç. Glavnəj dirizor — kapelmejşter kajis tumboçka vьlə. Paratlən glavnəj komandir levtis savla. I glavnəj kapelmejşter levtis aşis pavkaok. I şo dirizor levtisə pavkaokkeznьsə.

— Torzestvennəj mars kezə! — gorətis glavnəj komandir.

— Torzestvennəj mars kezə! — sь vərnьn plossad vьlas suisə vьd komandirьs.

— Sagom mars!.. — glavnəj komandirьs şetis komanda da əvtьstis savlanas, i vьd komandir povtoritisə komandasə. A glavnəj dirizor əvtьstis pavkaoknas, i şo dirizor povtoritisə etə.

I vot paškætis gorsə —
 Orkestr pondætis orsn̄.
 Vərzətçis ozlaŋə pexota,
 Gurətn̄ pondisə v̄d „moto“.
 A v̄l̄n — dirizabbez...
 Jugjəvtisə von savlaez:
 İndətçis kavaleria,
 Vərzətçis artilleria;
 Çeççalə v̄d taçanka,
 Von k̄s̄şəñ i tankkez.
 To ul̄n — pułemjottez,
 A v̄l̄n — samołottez:
 Sviŋtalanəş da viləş.

bskəvtə eskadrilja.
 I jurşiguşsez moz-zə
 Von setçin vombovozzez...
 Çukərtçəñ şo s̄laŋ,
 K̄ytən Voros̄lov,
 B̄luxerkət, Budonnəjkət,
 Pantalə bataļlonnesə.
 I armiās rjadən
 Munə to paradən.
 Rota vərşəñ rota —
 Koŋnica, pexota...
 I sun̄-ed oxota:
 „M̄j azzan vrag? Nu, to-to“.

Setən Julik kazalis, sto Lenin mavzolej gəgər sulaləñ k̄-
 əmkə gospoda da oficerrez. Gospodās v̄lisə ciļindraezən.
 Oficerrez — mundirrezən da epolettezən. Seeəm gospodaesə da
 oficerresə Julik az̄ylis toko kartinkaeziş.

— ȚaȚa, — guşənik jualis Julik, — ȚaȚa, a m̄la nijə oz arestujtə,
 oz nuətə?

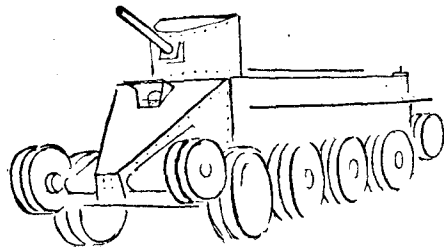
— K̄ytçə oz nuətə? — divujtçə aj̄s.

— No, miļiciaə, — viştalis Julik.

— Kinəs, — juaşə aj̄s, — kinəs miļiciaə?

— A von nijə geŋerallesə da kapitalissesə.

— Bəv te, etə gəşsez, graŋica sajiş posollez. Aş nija vizətəñ
 da v̄d stranalə viştaləñ, k̄eəm mijan Gərd armiās v̄na lois.
 Vezərtin?

Budonnəj — kaļendarikkez dьньn.

Məd lunas Budonnəj jort loktis sija fabrikaə, kьtən uzalisə kaļendarikkezlən ajeznьs. Fabrikaьs əddən vura uzalis, i Şemjon Mixajloviç Budonnəj loktis pozdravitnь udarņikkəsə. Sija petis avtomobilis. Udarņikkez əkşisə klubə. Budonnəj viştalis udarņikkez oзын şorņi (reç).

Drug scena vьlə petisə kaļendarikkez: Marta da Majja. Nija ңevna polisə. Əddən-ņi oћirьs una.

— Budonnəj jort,—viştalis Majja da pondis çəvnь.

— Me — Budonnəj,—gorətcis Şemjon Mixajloviç.

— Dada Budonnəj, toća Şimaьs...—pondətis Marta, no Majja sijə ozalis:

— Mijə vьdənnьm çəladьs koramə tenə loknь mijanə, çəlad sadas, gəstitnь. Mijan setçin loas parad.

— I ньvkaesə mijan parad vьlə pondasə leznь,—sədtis Marta.

— I mijanlə kolə, medvь vəli vьliş Budonnəj,—suis Majja.

— No, jorttez,—udarņikkezlə viştalis Budonnəj,—korənь-kə çəladьs, og vermь paньташнь. Şetça. Muna. No, nuətə.

I Budonnəj kutis kipələt kaļendarikkəsə. Klubis nija petisə uliçaə. Una oћir əkşisə uliçaas, kər kazalisə Budonnəjəs. Vьdənnьs gorətlisə: „Budonnəj, Budonnəj munə!“.

A kaļendarikkez vaznəja nuətisə kipələttis Şemjon Mixajloviçsə. A нь şəгьн zagəņika, kaşajtьsləmən, kьşşis Budonnəjlən avtomobil.

Siz nija loktisə çəlad sadə. Pьrisə paradnəj xodət. Toća Şima pantalis Budonnəj jortsə.

A çəladьs kьəəntisə sijə.

— Dada, a te vьliş Budonnəj?—jualisə çəlad.

— Вь, вь, — vištalis Budonnəj.

— А мьла не вэлэн?

— Татчə вəлс оз тər, — паньт вайтис Şemjon Mixajlovič.

— А мьла савлатəг-саскатəг?

— Собраңоєз вьлə саскаєзнас оз ветлə, — suis Budonnəj, — ме-зə ударниккезкəт друзьта, а ог војуjt. Verno-ed?

— О-о, мьмда tenat vorotņikat romvikkes! — чəлад коласиш vištalisə ətikkez da ləddisə ņoļ romvən kьknan ladoras.

— А мьмда ordennes! — gorəlisə mədikkez da ləddisə ņoļ Gərd znamjo ordennesə.

— Кьз не кьз, а те не nastojassəj, — vištalis Avgus, — nastojassəj Budonnəjс — vaznəj geņeral. А geņeralсс raz loktas чəлад sadas.

— Mijan abuəş geņeralles, — ozaşəmən gorətləņь чəлад, — Budonnəjсс vonšo не geņeral. Sija gərd kavaleriaьн medglavnəj.

— Praviļno, — suis Budonnəj, — molodeččez tijə, чəлад! А od-kə veritə, sto me nastojassəj Budonnəj, vermat peslьнь kətvь usьezəs.

І вьдənnьс сəрсəн-вəрсəн peslisə Budonnəj jortliš usьez.

— А те şozə vačkışan, — suis Juļik.

— Kин вьлə?

— Кьз kartinkaezas-taj risujtəma... Mijə tenə tozo risujtim, i Majja, i Avgus, i вьдənnьм.

Setən kaļendarikkez mьččalisə assinьс kartinaeznьсə. Portret-tezə Budonnəj jortəs risujtəmaş vəv вьльн, no petəma не əddən bura... Budonnəjlən usьez вьdmisə şinnes dьньн, а kiez vəlisə, кьз sunissez. Vəлсс vačkışis unazьksə kəbvьka вьлə... Toko romvikkez vəlisə praviļnəjəş.

No Budonnəjlə portrettes pravitčisə. Sija şerəmtčis da suis:

— А jona, ваҫа, tijə. Uməлсс ses abu ņem, sto оз əddən vačkış. Velalat. Zato romvikkes bura sogməmaş.

Nedyr mьjiš җeҗaдьs вьдsән pondisә druzьtnь Budonnәjьskәt. Nija mьҗҗalisә sьlә вьд orsan, җeҗaд sadiš вьд зьr, i uzlaninnez, i uzalan зьr, i җitaҗa, i miššanin. Kaҗendarikkez neҗki pondisә Budonnәjkәt sporitнь sь jьliš, kin glavnәjьzk: gәrdarmeeҗ, miҗi-cioner, ʎotҗik aҗi morjak.

Budonnәj jort vištalis siz-zә, kьz i ʎoҗa Šima: „Вьдәnnьs ko-lәнь. Nekin abu glavnәj“.

Сьвәгьп ошsis parad. Eta vәli әддән бур parad. Setән uҗas-tvujtisә вьдәs җeҗaдьs da kaҗendarikkez. A kamandujtis paradnas Budonnәj jort aҗьs.

Вьдәs vәli kьz Krasnәj plossaд vьлп.

„Музьka!“ suis Šemjon Mixajloviҗ. I ʎoҗa Šima pukšis pianino sajә.

„Тribuna vьлп гәшsez“,—šerәmtҗis ʎoҗa Šima. I гәшsez—aj-mammez pukšisә skamjaez vьlә sҗena pәlәttis doҗ. Nь kolasьп vәli Bugrov jort.

— A vot loas granica sajis posol,—gәrәtis Julik da җunnas mьҗҗalis җemeckәj inzeҗer vьlә, Berg vьlә. Inzeҗer Berg ez pьkšь lonь posolәn.

Jurrez vьlanьs вьдәs җeҗaдьs puktisә gәрд zvezdaa budonov-skәj sʎommez. Nija voštisә orsan vintovkaez da flazokkez.

— Mijә — budonoveҗҗez! — gәrәtisә җeҗaд.

— Norovitә,—pondisә šeravnь aj-mammeznьs.—Loatә budonoveҗҗezән. A әni kьtҗәz esә budonьssez.

Kaҗendarikkez vozašisә stuvvez vьlә—oznanьs vәrlәҗ. Eta vәli gәрд koҗnica. Mәdisә i Budonnәjlә vәгьпнь seeәm vәvsә. No вьд vәльs vәli uҗәtәv. җeҗaд kolasiš mukәдьs kьsалиsә orsan protivogazzez. Eta vәli ximiҗeskәj polk. Mәdikkez kuimән pukšisә skamejkaez vьlә. Eta vәlisә tankkez. Kuimәttez kьsалиsә domalannez da gәрд kressez. Etә—sanitarrez. Potolok verdә әsәtisә dirizavbezliš da samoʎottezliš modellez.

— Parad, smirno!—komandujtis Budonnəj. I nekinlən sь ez lo.

— Veškьtla-nə!—gorətis Budonnəj. I vьdənnьs bergətcisə veškьtlaņə.

Toko Avgus ez vezərt da bergətcis sulgaləņə. Stьditčəmsəņ sьlən gərdətis veškьt peļs.

— Kьti tenat veškьt peļt vudə?—jualis Budonnəj.

— To esti,—vištalis Avgus da bergətcis sьlənə, kьt vudis veškьt peļs.

— Ceremoniaļnəj mars kezə!—komandujtis Budonnəj da puktis kisə kozьrjok uvtas.—Kuim stul pašta distanciaēn, piņi nalaņə, sago-o-om... mars!

Ṭota Ŗima pondis orsnь Budonnəjliš mars. Čeladьs kutčisə Ŗьvnь. I pondətcis parad.

Mars, mars. Oškav pexota.
I mьjkə, ču, torətə.
Kьz vьtče kavaleria,
Kьz vьtče artilleria,
I armiaьs rjadən
Munə to paradən.

— Ət-kьk, ət-kьk, ət-kьk...

— Bura munat, čelad!—gorətlis Budonnəj jort.

— Sluzьtam uzališ očirlə!—paņt kьlis čeladlən sь.

Juliklə vəli Krasnəj plošsad vьlьņša interesnəjzьk.

Četčalis kaļendarikkezlən koņnica. Vessisə tankkez—ska-mejkaez. Čьmalis, goralis mars. Oškalisə ximikkez da sanitarrez,

pavjalisə flaggez. Kačajtçis dirizav. „Ura!“ gorətlisə çelađys. Aj-mammez çeççisə aslanys mestaeziş. Nija siz-zə gorətlisə „ura“ da sovkətisə oça dolon.

I Buđonnəj jort gorətlis „ura“ da şetis çeş.

— Eta divo-s!—gorən suis inzeņer Berg, kəda vəli posol tujə.—Eta divo. БЗЫТ, velikəj geņeral pərtə ašsə orsanə raboçəj çelađ ponda. Eta əddən divo.

— Некъеəм setən divo ави,—паньт suis Bugrov jort,—i armiays mijanlə rodnəj i mijan çelađys sylə rodnəjəş.

— Eta divoa istoriays sijən i divoa, sto tijanlə setən neкъеəм divo ави,—vištalis inzeņer.

Buđonysssez končajtisə parad...

КУДЬМКАРСКАЯ
ЦЕНТРАЛИЗОВАННАЯ
БИБЛИОТЕЧНАЯ
СИСТЕМА

~~M 4400~~

КОМИ-П
4-44

Допыс 65 шг.
Цена 65 к.

М-93-651/1548

Risunokkes:

D. Smarinovlən (rəmaes)
da A. Brejlən (şəddes)

Eta knızkaın viştəşşə sь jьlyş, kьz
Buđonnəj jart Pervəj Maj lunə vovlis
çelad sadə da komandujtis çelad pa-
radəp, kəda vəli Krasnəj plossad vь-
liş vojennəj parad kod.

В этой книге – рассказывается о
том, как тов. Буденный 1 Мая посе-
тил детский сад и командовал детским
парадом, похожим на военный па-
рад на Красной площади.

SKOLA OZIŞ ÇEĀAĀLƏ

Л. КАССИЛЬ БУДЕНЬШИ
На коми-пермяцком языке

Переводчик С. Каравая
Редактор С. Грибачев
Техредактор Е. Гужкова
Сдано в производство 4/VIII-34 г
Подписано к печати 25/X-34 г.
Уп. Главлита № Б-33323
Инд. ДН-5. Детгиз № 175
Тираж 2500. Заказ № 4923
Формат 60×93¹/₈ л. 2 п. л. в 4 кр.

1-я Образцовая тип. Огиза РСФСР
г-реста „Полиграфкинга“. Москва, Валуевая, 28.